

Retningslinier for hold af slagtekyllinger udarbejdet af Det Danske Fjerkræraad og godkendt af Fødevarestyrelsen

Det er et krav, at slagtekyllingeproducenter, der efter lov om hold af slagtekyllinger ønsker at øge den maksimale belægningsgrad efter § 7 b i et hus fra 39 kg og til 42 kg levende vægt pr. kvadratmeter friareal, skal iagttage nedennævnte retningslinjer ved produktion af slagtekyllinger.

Slagtekyllingeproducenter, der producerer med 39 kg pr. kvadratmeter friareal eller mindre, kan anvende retningslinjerne som vejledende anbefalinger.

Kyllingernes adfærd Generelt

Ved at observere dyrenes adfærd kan kyllingepasserer hurtig få et indtryk af, om dyrene trives. Kyllingerne piper højt og klagende, hvis de har det for koldt, eller hvis de bliver isoleret fra flokken. I det fri ville disse klagelyde tiltrække hønen. Når kyllingerne er veltilpassede, kvirrer de for at opmuntre hønen til at blive hos dem. Hvis de bliver forskrækkede, udsender de alarmkald. Lyden er således et vigtigt signal om kyllingernes velbefindende. Det samme er kyllingernes fordeling i rummet, idet de klumper sammen, hvis de har det for koldt.

Der skal tages hensyn til kyllingernes adfærd, når produktionen planlægges. Det giver den højeste grad af velfærd for dyrene og de bedste resultater for producenten. De vigtigste former for adfærd hos slagtekyllingerne er fødesøgningsadfærd, komfortadfærd og social adfærd.

Fødesøgningsadfærd

Fødesøgningsadfærden er medfødt, men i begyndelsen er kyllingerne noget upræcise i deres søgen efter føde. Efter ganske få dage udvikles deres præcisionsevne. Det er først og fremmest næbbet, de bruger, men kyllingerne udfører også de karakteristiske skrabebevægelser med benene og hakker derefter i det, de har skrabet op. Fødesøgningsadfærden er en gruppeadfærd. Kyllingerne stimuleres til at søge føde, når de hører hønen eller andre kyllingers hakken mod underlaget.

Kyllinger kan fodres på papir de første dage, dels fordi det er lettere for dem at finde foderet, når det er spredt over et større areal, dels fordi lyden af hak og skraben mod papiret tilskynder kyllingerne at søge føde.

Komfortadfærd

Den vigtigste komfortadfærd er støvbadning, fjerpudsning, flybevægelser samt vinge- og benstrækninger. I det fri ville kyllingerne dagligt støvbade i tør jord eller sand.

Støvbadning består af en række forskellige bevægelser, der udføres i en bestemt rækkefølge. Adfærdselementerne er næbskrab, benskrab, vertikale vingesving, hovedgniden, sidegniden og til sidst fjerrejsning og afrystning. Støvbadning er altså en adfærd, der involverer hele kroppen. Støvbadningens primære formål er at rense og vedligeholde fjerdragten.

Slagtekyllinger begynder så småt at støvbade, når de er 3-4 dage gamle. I den følgende uge udvikles og modnes adfærden. Støvbadningsaktiviteten hæmmes, hvis strøelsen er dårlig. I det fri ville kyllingerne støvbade i tør jord eller sand. Det er deres foretrukne støvbadningsmateriale, men de støvbader også gerne i snittet halm, hvis overfladen er tør og løs.

Social adfærd

På et meget tidligt tidspunkt dannes der sociale bindinger mellem kyllingen og hønen. Kyllingen lærer hønen at kende, og den lærer at følge hønen. Det kaldes prægning. Denne prægning sker fra kyllingen er nyklækket, til den er ca. 3 dage gammel. Det optimale tidspunkt for social prægning er 13-16 timer efter klækning. I produktionsbesætningerne præges kyllingerne på hinanden og kan desuden præges på mennesker eller bevægelige genstande. Daggamle kyllinger søger ofte sammen under kaloriferer, der larmer meget. Der sker dog ikke en egentlig prægning. Efter et par døgn fordeler de sig jævnt i rummet. Prægningsperiodens slutning falder sammen med det tidspunkt, hvor kyllingerne begynder at vise frygt. Frygt hos kyllinger viser sig ved, at de trykker sig mod underlaget, stivner i bevægelsen og ophører med at pippe.

Fjerkræ er sociale dyr, der har et udtalt behov for at organisere sig i grupper. Inden for gruppen dannes et hierarki/hakkeorden. Det etableres ved, at et dominerende dyr angriber eller truer et andet dyr, som så kan tage kampen op, undvige, underkaste sig eller flygte. Når et stabilt hierarki er dannet, er det sjældent at se direkte kampadfærd, idet formålet med hierarkiet netop er at sikre stabilitet og modvirke indbyrdes aggressioner i at udvikle sig i en sådan grad, at enkelte individer skades.

Aktivitetsniveau

Hierarkiet er mest udtalt blandt voksne dyr (mere end 10 uger gamle) i mindre flokke, men også i kyllingeflokke sker der en begyndende social organisering. Allerede fra første leveuge hopper kyllingerne omkring og bevæger samtidig vingerne op og ned. I løbet af anden leveuge udvikles denne adfærd til spring rettet mod andre kyllinger. Først i femte leveuge ses det, at kyllingerne forsøger at undgå hak fra andre dyr. Egentlige kampe iagttages tidligst i sjette uge, men ender på dette tidspunkt oftest uden resultat. Det sociale hierarki når således ikke at blive endeligt opbygget i en almindelig slagtekyllingeflok.

Fjerkræ er dagaktive dyr, der under naturlige forhold bruger hovedparten af dagen til at søge føde. En undersøgelse af aktivitetsniveauet i danske kyllingestalde viser, at slagtekyllingers generelle aktivitetsniveau er stigende de første 2-3 uger, hvorefter det ligger nogenlunde konstant fra 3-4 ugers alderen.

Kyllingers aktivitetsniveau er påvirket af lysintensiteten. Ved en høj lysstyrke er de aktive, hvorimod de bliver rolige, når lyset dæmpes. Dette er vigtigt at have i erindring, når man færdes i stalden. Der skal være skruet så meget ned for lyset, at kyllingerne ikke flyver op på hinanden og ridser hinanden, når man går rundt.

Når der gennemføres tilsyn er det dog vigtigt, at der er så meget lys, at den enkelte kyllings adfærd og udseende tydeligt kan observeres

Det er også vigtigt, at alle kyllinger kommer i bevægelse ved tilsynsrunderne. Kyllinger med benproblemer og ringe evne til at gå skal aflives umiddelbart.

Klargøring af hus inden indsætning af kyllinger

Klargøringen består i at varme huset op og udlægge strøelsen. Temperaturen skal være på 25-28°C målt på gulvet, når strøelsen lægges ud 2 døgn, før kyllingerne indsættes, herefter hæves temperaturen til ca. 33-35°C målt 1 m over strøelsen. Strøelsens temperatur må maksimalt være 2-3°C lavere end luften i ca. 1 m's højde. Disse forhold er nødvendige for at undgå, at der dannes kondens, som vil give en fugtig strøelse og risiko for introduktion af trædepudesvidninger.

Ventilationsanlægget og registreringscomputeren skal være sat i drift fra det øjeblik, kyllingerne bliver sat ind.

Kyllingerne bør fodres på papir de første dage. Der udlægges 2-4 rækker langs vandstrengene, umiddelbart før kyllingerne ankommer.

Vandsystemet skylles godt igennem, inden der påfyldes rent vand.

Indsætning af kyllinger

Kyllingerne transporteres fra rugeriet i fuldt klimastyrede lastvogne. Kyllingerne bør som hovedregel være indsat i kyllingestalden senest 20 timer efter, at de er udtaget fra klækkeren. De indsættes gennem den "rene" port eller gennem forrummet. Når kyllingerne i kasserne sættes ind i huset, skal disse tømmes umiddelbart for at undgå, at der opstår varmeskader. Døde kyllinger i kasserne optælles og noteres og fratrækkes antal leverede for at få et korrekt antal indsatte.

Kontrol efter modtagelsen

Et par timer efter kyllingernes ankomst, f.eks. i forbindelse med den første fodring kontrolleres temperatur og luftfugtighed i stalden samt kyllingernes lyd og adfærd. Livlig aktivitet og almindelig pippen er tegn på, at forholdene er i orden. Hvis de klumper, så er temperatu-

ren for lav. Hvis de samles langs ydermuren, så er temperaturen for høj. Skal temperaturen justeres, bør det ske med intervaller på ½-1°C. Kyllinger udruget af æg fra unge høner, kræver en lidt højere temperatur end kyllinger udruget af æg fra ældre høner.

Det kontrolleres, at strøelsen er helt jævn efter aflæsningen. Vandtrykket reguleres ned og man sikrer sig igen, at der ikke er spild fra niplerne. Drikkeniplerne skal hænge i kyllingernes øjenhøjde, så de nemt kan få øje på vanddråben.

Tilsyn med kyllingerne

Kyllingerne bør tilses ofte de første dage. Kyllingerne skal altid have let adgang til foder. Ved hyppige fodringer med små mængder opnås større aktivitet og mindre foderspild. Hvis det er små kyllinger fra unge høner, skal der fodres på papir i flere dage, mens store livskraftige kyllinger kun behøver foder på papiret det første døgn. Hvis papiret ikke går i opløsning af sig selv, skal det fjernes efter 3-4 dage, eller når det ikke bruges mere.

Efter første leveuge tilses dyrene mindst to gange om dagen. Det kontrolleres, at alt er i orden, og at kyllingerne har det godt. Samtidig gås en runde i huset. Der er tale om så store flokke af kyllinger, at egentligt tilsyn med hvert enkelt dyr er vanskeligt. Kyllingepasseren skal dog passere så tæt på alle dyr, at de bliver forstyrret og bevæger sig, så deres helbredstilstand kan iagttages. Der bør følges en bestemt rute, som sikrer, at der højst er 2 m til hvert enkelt dyr.

Døde kyllinger kan rumme store mængder sygdomskim og skal derfor fjernes fra stalden med det samme. Syge og afmagrede kyllinger skal straks aflives. Det samme skal kyllinger med benproblemer eller andre misdannelser. Kyllingerne skal aflives så hurtigt og smertefrit som muligt og i overensstemmelse med de gældende regler for aflivning af fjerkræ. Antallet af døde og aflivede kyllinger optælles og registreres.

Temperatur og luftfugtighed og skadelige gasarter

Husets temperatur og luftfugtighed kontrolleres mindst to gange i døgnnet. Det aflæses dels på staldcomputerens display og dels på et våd-tør termometer, der hænger sammen med temperatur- og fugtføler i stalden. Det kontrolleres endvidere, at kyllingerne er jævnt fordelt over hele huset, at de befinder sig godt, og at strøelsen er i orden.

Temperaturen i huset sænkes gradvis gennem den første uge, så den ved udgangen af første leveuge er på ca. 31°C. Indendørstemperaturen må dog højst være 3 °C højere end udendørstemperaturen, når udendørstemperaturen er over 30 °C i skyggen.

Temperaturen skal reguleres efter kyllingernes adfærd. Hvis de klumper eller søger sammen i mindre grupper, så er temperaturen

for lav. Hvis de søger ud mod porte og ydermure, så er temperaturen for høj.

Den relative luftfugtighed holdes på ca. 50 % de første 10 dage. Som tommelfingerregel skal fugtigheden være 50 % de første 9-10 dage, hvorefter den må stige med ca. 1 % om dagen indtil 70 % luftfugtighed er nået. Den gennemsnitlige relative luftfugtighed målt indenfor i huset i 48 timer må ikke overstige 70 pct., når udendørstemperaturen er under 10 °C.

Det er strøleskvaliteten, der afgør, om den relative fugtighed er korrekt indstillet. Er der en tendens til, at strølsen er fugtig, skal luftfugtigheden sænkes.

Ifølge lovgivningen må der i besætninger, der producerer med en belægningsgrad over 33 kg pr. m², ikke være en ammoniakkoncentration (NH₃), der overstiger 20 ppm eller en kuldioxidkoncentration (CO₂), der overstiger 3000 ppm, målt i kyllingernes hovedhøjde.

Hvis der er problemer med trædepudesvidninger, hasesvidninger, brystblister eller andre forhold, der kunne tyde på en høj ammoniakkoncentration i besætningen, skal der være ekstra fokus på, om koncentrationen af NH₃ er inden for grænseværdien.

Måling af både CO₂ og NH₃ kan ske ved hjælp af et såkaldt Dräger rør (et glasrør med en tilhørende pumpe).

Staldens ventilationssystem bør også omfatte en kuldioxidsensor (CO₂ sensor), som måler luftens CO₂ koncentration i kyllingehøjde. Nye staldventilationssystemer indeholder CO₂ sensorer, som giver ventilationssystemets styring besked om, at der skal ventileres mere eller mindre (selvfølgelig ud fra en afvejning af niveauet for temperatur og luftfugtighed i stalden). CO₂ målingerne bør kontrolleres som gennemsnit over en længere periode, gerne 1 uge eller en hel rotation.

Foder og vandforsyning

Foderstanden i trugene skal være høj den første uge. Derefter sænkes den for at undgå foderspild. Samtidig hæves fodringsanlægget, så skålene/renderne hænger i niveau med kyllingernes ryg. Derved bliver det let for kyllingerne at finde foderet. Kyllingerne fodres efter ædelyst. De skal dog nå at æde næsten op, før der fodres igen. Ellers vil foderet køre rundt med kæderne så mange gange eller ligge så længe i skålene, at det smuldrer. Kyllinger æder helst ikke smuld. Antallet af daglige fodringer skal altså tilpasses kyllingernes foderoptagelse.

Vandniplerne hæves fra kyllingernes øjenhøjde til "kamhøjde" efter de første 3-4 dage. Nipler med spildkop kan hænge lidt lavere end nipler uden spildkop. Det skal dagligt justeres, så niplerne hænger i den rigtige højde, og rørene hænger fuldstændig vandret. Hvis der

bruges motorhejs, er det vigtigt, at det er så lavt gearet, at højden kan indstilles præcist nok. Hvis vandniplerne hænger unødigt lavt, kan det resultere i vandspild. Det er dog afgørende, at alle kyllinger, også de mindste, altid har let adgang til drikkevand. Eventuelt vandspild og våd strøelse skal der kompenseres for via udskiftning af strøelsen.

Vandtrykket skal løbende reguleres. Er trykket for højt, opstår der vandspild og er trykket for lavt, får kyllingerne for lidt at drikke. Som udgangspunkt skal vandtrykket ved indgangen til huset hæves fra 1 til 2 atm. tryk omkring 3 ugers alderen, men trykket skal altid tilpasses de givne forhold i huset. Vandtrykket i de enkelte strenge i huset skal dagligt reguleres op, så der netop er vand i de yderste nipler, når der er mange kyllinger, der drikker samtidigt.

Hvis der anvendes drikkenipler uden spildkop, kan det være nødvendigt at efterstrø under niplerne de første ugers tid for at holde en god strøelseskvalitet. Problemer med vandspild eller for højt vandforbrug må ikke afhjælpes ved at lukke for vandet i perioder eller ved på andre måder at hindre kyllingernes vandoptagelse. Problemets egentlige årsag skal findes og løses.

Hvis der er tale om vandspild, kan det skyldes slidte nipler, der trænger til udskiftning. Årsagen kan også være mangelfuld rengøring og desinfektion, for højt vandtryk og/eller nipler, der hænger for lavt. Problemets egentlige årsag skal findes og afhjælpes hurtigst muligt.

Hvis der er tale om for højt vandforbrug, kan det skyldes sygdom eller problemer med foderet. Et højt vandforbrug kan være det første symptom på disse problemer.

Hvis der er dårlig strøelse, for høj dødelighed i første leveuge, benproblemer eller generel dårlig trivsel blandt kyllingerne uden indlysende årsager, kan dårlig vandkvalitet muligvis være årsagen.

I sådanne tilfælde anbefales det at udtage en vandprøve til kimtalsbestemmelse. Det vand, der føres til huset, er som regel i orden. Eventuelle bakterieproblemer opstår typisk i stalden. Derfor skal prøven udtages fra enden af vandstrengen modsat indløbet. Først desinficeres udløbet af vandstrengen med en spritvædet klud og ca. ½ liter vand aftappes ned i en steriliseret kolbe, som kan fås fra det laboratorium, hvor prøven skal undersøges.

Vandprøven undersøges for totalkim ved 21°C og 37°C samt for coliforme bakterier. Laboratoriet skal vide, at prøven er udtaget fra en stald, ellers bestemmes det præcise antal kim ikke.

Døgnrytme og lysintensitet

Kyllingerne skal sikres en døgnrytme via et lysprogram. I løbet af et døgn skal kyllingerne have mindst 6 timers mørke. Der skal være én mørkeperiode på mindst 4 timers mørke i sammenhæng og ingen mørkeperioder må være kortere end 2 timer. De første 5 dage og i

de sidste 3 dage før slagtning, må der anvendes lysperioder på mere end 18 timer i døgnet for dels at sikre, at kyllingerne lærer at finde foder og vand og dels for at kunne dæmpe kyllingernes aktivitetsniveau ved indfangningen. Lysintensiteten skal være på mindst 20 Lux på mindst 80 % af husets gulvareal.

Fodringsanlæg

Fodringsanlægget skal kunne hæves op eller være indrettet således, at det kan fjernes for at give plads til f.eks. indfangningen af kyllingerne uden, at hele anlægget skal skilles ad.

Der bør være installeret en fodervægt, som muliggør, at dyrenes foderoptagelse løbende kan følges. Hermed kan der hurtigt gribes ind, hvis foderforbruget falder. Årsagen til dette vil typisk være enten sygdom hos dyrene eller problemer med foderet f.eks. en blandefejl.

Drikkevandsanlæg

Kyllingerne skal sikres let og uhindret adgang til drikkevand. Det anbefales, at der bruges drikkenipler med eller uden spildkop. Drikkeniplerne arrangeres som strenge, der placeres mellem fodertrugene.

Vandingsanlægget skal kunne hæves og sænkes. Højden skal løbende justeres i takt med kyllingernes vækst. Vandtrykket skal kunne justeres således, at vandspild undgås mest muligt.

Der skal være installeret en vandmåler således, at det daglige vandforbrug kan følges. Ved pludselig fald eller stigning i vandforbruget er dette tegn på, at noget uregelmæssigt som f.eks. sygdom eller foder med en blandefejl, f.eks. for meget salt.

Forebyggelse af sygdom

Staldbygningerne skal være indrettet med et forrum, der minimerer risikoen for indslæbning af smitte udefra via mennesker. De daglige rutiner i forbindelse med adgang til kyllingehuset skal være hensigtsmæssige. De skal overholdes af alle, der har adgang til huset og de skal gennemføres hver gang.

Udetøj og udefodtøj sættes i den urene zone. Risten i den rene zone må ikke betrædes med fodtøj. Der skal vaskes hænder og underarme med desinficerende sæbe, før der skiftes til staldtøj og staldstøvler.

Hvis gæster skal have adgang til kyllingehuset, skal de iføre sig overtrækstøj og overtræksposer over fodtøjet, med mindre landmanden stiller støvler til rådighed. Ved samme lejlighed udfyldes besøgslisten.

På vej ud af kyllingehuset skal de samme rutiner gennemføres i modsat rækkefølge. Det tøj og fodtøj, der bruges i stalden, må aldrig komme i kontakt med den urene zone og miljøet uden for.

De ting, der planlægges brugt i stalden i produktionsperioden (f.eks. spande, værktøj og ekstra halm/spåner) skal være i huset, før kyllingerne indsættes. Forrummet skal holdes rent og ryddeligt og rengøres om nødvendigt.

For at minimere risikoen for indslæbning af smitte via biler og maskiner skal der, så vidt det er praktisk muligt, være to porte – en "ren" og en "uren" – placeret i hver sin ende af huset samt betonplatforme i forbindelse med disse. Hvis der kun er én port, er der risiko for at indslæbe gødningsrester i det rengjorte hus. Det kan f.eks. ske, når ny strøelse skal køres ind, og traktoren kører i de samme spor, som da gødningen blev kørt ud. Gødningsresterne kan indeholde sygdomsfremkaldende bakterier og vira og en ellers nok så omhyggelig rengøring kan være spildt arbejde.

Gødningen skal køres langt væk fra huset (mindst 500 m) og gødningsstakken skal overdækkes korrekt, så eventuelle smittestoffer ødelægges af den varme, der udvikles.

Der skal foregå en løbende bekæmpelse af mus og rotter rund om kyllingehuset, idet smitte kan indslæbes via disse dyr.

Vilde fugle kan også være smittebærere. De kan ikke komme ind i stalden, mens der er kyllinger i huset. Problemet er størst mellem holdene, hvis porte og døre står åbne efter, at stalden er rengjort og desinficeret. Så vidt muligt skal porte og døre holdes lukkede, og udluftningen skal i stedet ske gennem ventilationsanlægget. Hvis porte og døre står åbne, er det også muligt for hunde og katte at komme ind, hvilket skal undgås, idet de ligeså vel som andre dyr kan indslæbe smitte.

Det vigtigste i sygdomsbekæmpelsen er at forebygge, at sygdomme overhovedet opstår: Dyrene skal produceres under forhold, hvor et højt sundhedsniveau kan opretholdes. Hvis sygdom alligevel opstår, skal den straks behandles.

Forhøjet dødelighed

Hvis der i en kyllingeflok optræder en højere dødelighed end normalt, skal mulige årsager hurtigst muligt undersøges og afhjælpende foranstaltninger skal iværksættes. Eventuelt skal der tilkaldes en dyrlæge, der må tage stilling til, om flokken i givet fald skal have ordineret medicin til en behandling.

Hvis dødeligheden indtræder pludselig og er omfattende samtidig med, at der er en markant nedgang i vand- og foderoptagelsen, skal der umiddelbart tilkaldes en dyrlæge, der herefter tager stilling til, hvad der i givet fald skal ske med flokken, og om der skal udtages dyr eller materiale til undersøgelser.

Vær omhyggelig med optegnelser omkring forløbet, herunder hvilke beslutninger der er truffet og af hvem.

Inden indfangning af kyllingerne Tre dage, inden kyllingerne skal indfanges for at blive kørt til slagteriet, skal de have lys i døgnets 24 timer, således at man kan slukke for lyset, når indfangningen påbegyndes.

Af hensyn til hygiejnen på slagteriet må kyllingerne ikke have foder i mave-tarm-kanalen, når de kommer på slagteriet. Derfor skal kyllingerne faste 8-12 timer, før de slagtes. Fodertrugene hejses op, efter at kyllingerne har tømt dem. Vandstrengene hejses først op, når indfangningen begynder. Producenterne modtager skriftlig besked fra slagteriet med præcist slagtetidspunkt og tidspunkt for indfangningens begyndelse.

Indfangning

Indfangningen foretages af et fangehold fra slagteriet. Inden de ankommer, skal der være rent og ryddeligt på betonplatformen foran porten og på arealet rundt om platformen. Vand- og foderanlæg er hejst op, og det sikres, at der er frisk luft i stalden. I visse tilfælde kan det være hensigtsmæssigt at lade vægventilatorerne køre under indfangningen for at reducere støvkoncentrationen i stalden og dermed forbedre arbejdsmiljøet for fangeholdet.

Der anvendes typegodkendte fangemaskiner til indfangning af dyrene. Under nøje tilsyn køres fangemaskinen langsomt frem gennem flokken. Kyllingerne indfanges ved hjælp af roterende gummifingre. Kyllingerne føres via et transportbånd op på ladet af fangemaskinen og læses direkte i transportkasser. Transportbåndets hastighed skal afpasses, så der ikke sker skader på kyllingerne.

I enkelte tilfælde kan en manuel indfangning være nødvendig. Hvis kyllingerne bæres i hånden med hovedet hængende ned, skal de holdes i begge ben og det bør efterstræbes, at vingerne ikke rammer hårde objekter, hvis de bevæges. Uanset om der bruges maskine eller manuel indfangning, skal dyrene behandles så skånsomt som muligt. Indfangning ved hjælp af fangemaskiner er generelt mindre belastende for dyrene end den manuelle indfangning.

Transport til slagteriet

Transportkasserne læses på en specialindrettet lastbil og køres direkte til slagteriet. Lastbilen skal være indrettet, så den kan beskytte kyllingerne mod vind og vejr. Kyllingerne må ikke udsættes for store klimatiske udsving. Lastbilen skal være let at rengøre. Den skal altid være rengjort og desinficeret, inden arbejdet med læsning af kyllinger påbegyndes.

Frivilligt egenkontrolprogram

Det anbefales, at producenten indfører et egenkontrolprogram med henblik på at sikre, at bedriften drives korrekt. Et egenkontrolprogram vil samtidig give producenten mulighed for at dokumentere, hvordan det på den konkrete bedrift sikres, at bedriften efterlever de

gældende krav til slagtekyllingebedrifter.

I det følgende beskrives det, hvordan et eventuelt egenkontrolprogram kan udformes:

Egenkontrolprogrammet bør indeholde stamoplysninger om husets størrelse, indretning, inventar m.v.

Egenkontrolprogrammet bør desuden bestå af en logbog med en række registreringer for hver rotation. Disse registreringer bør gemmes i mindst 2 år og være tilgængelige for Fødevarestyrelsen, når de kommer på tilsynsbesøg. Det, der bør gemmes, er

- Følgesedlen fra rugeriet med oplysninger om indsættelsesdato, antal indsatte kyllinger, rugeri, avlsfirma, forældredyrsflok og forældredyrenes alder
- Staldtavler med løbende registreringer af temperatur, luftfugtighed og antallet af døde kyllinger i den pågældende flok
- Skemaet "produktionsoplysninger – slagtekyllinger", hvor producenten bl.a. skriver, hvilket foder og hvilket coccidiostat, der er anvendt, eventuel vaccinering eller behandling af kyllinger, størelsens beskaffenhed og fjerdragstens udseende
- Et skema om rengøring og desinfektion, billebekæmpelse samt eventuelle fejl og mangler ved huset
- Der bør foreligge dokumentation for den gennemførte skadedyrskontrol på ejendommen
- I logbogen noteres større afvigelser fra det normale produktionsforløb, hvis dette har haft betydning for kyllingernes sundhed og velfærd eller for fødevarerisikoen. Det bør fremgå, hvad der er konstateret og hvornår samt hvilke foranstaltninger, der er foretaget i den forbindelse. I logbogen bør også indgå oplysninger om større reparationer eller udskiftninger, større justeringer og kontrol af det udstyr, der anvendes (f.eks. vandure, fugt- og temperaturfølere og vægte), ligesom det også er vigtigt at notere besøgende.

For de producenter, som måtte ønske det, kan egenkontrolprogrammet være indarbejdet i et elektronisk program.

Alarm og nødstrømsanlæg

Der skal være et alarmanlæg på ejendommen, der alarmerer besætningsejeren eller dennes repræsentant, hvis der opstår fejl i de tekniske installationer.

Alarmen skal aktiveres i følgende situationer:

- Strømsvigt
- Faseudfald
- Relæudfald
- Kritisk høje eller lave temperaturer

- For høj luftfugtighed
- For lavt vandtryk

Alarmanlægget skal have egen strømforsyning. I alarmanlægget skal der være indbygget følere, som registrerer strømsvigt, faseudfald og relæudfald og mindst én temperatur- og fugtføler i stalden skal være forbundet med alarmanlægget. Følerne skal hænge frit i lokalet i en højde på mellem 0,5 og 1 m over gulvet. Desuden skal der være installeret en pressostat til registrering af vandtrykket.

Alarmanlægget skal opfylde de samme krav, som der stilles ved etablering af en ventilationsforsikring.

Alle kyllingehuse skal være forsynet med nødstrømsanlæg, som sikrer egen strømforsyning i tilfælde af strømafbrydelse. Nødstrømsanlægget kan være drevet af egen dieselmotor eller af en traktor.

Hvis kyllingernes sundhed og velfærd afhænger af et mekanisk ventilationssystem skal der være et passende reservesystem, der gør det muligt at sikre en udluftning, der er tilstrækkelig til at bevare kyllingernes sundhed og velfærd, hvis den normale ventilation svigter.

Der skal forefindes en nødplan på ejendommen, som skal følges i tilfælde af fejl i de tekniske installationer.

Anlægget skal afprøves jævnligt.

Nødprocedurer

Strøm- eller ventilationssvigt

Tilslut nødgenerator.

Iværksæt om nødvendigt reservesystemet for den nødvendige udluftning.

Tilkald en elektriker.

Efter tilkobling af nødstrømsanlæg, skal alarmen resættes.

Overvåg kyllingeflokken og afliv syge/forkomne kyllinger

Kontakt slagteriet.

Vandforsyningen svigter

Kontakt det lokale vandværk – alternativt det lokale politi, brandvæsen eller Falck. Oplys at der mangler vand til levende kyllinger samt det forventede vandbehov pr. time.

Nedsæt kyllingernes aktivitet ved at dæmpe lyset.

Hejs foderanlægget op.

Overvåg kyllingeflokken og afliv syge/forkomne kyllinger.

Kontakt slagteriet.

Varmeforsyningen svigter

Sørg for, at der opretholdes en vis minimumsventilation.

Kontakt leverandøren af varmeanlægget eller den tilknyttede serviceansvarlige.

Kontakt slagteriet.

For lav temperatur

Juster sideventiler, så kold luft udefra ikke slår ned på kyllingerne.

Tilføj gradvis mere varme, indtil temperaturen opnår det ønskede niveau.

Kontroller:

- Fyr
- Føler på varmeanlæg
- Kalorifere

For høj temperatur

Luk for varmetilførslen.

Start forstøver/sprayanlægget.

Start gavlventilatorerne.

Indstil ventilationsanlægget således, at lufthastigheden øges.

Juster sideventilerne, så luften udefra passerer så tæt hen over kyllingerne som muligt.

Vandtrykket øges, således at niplerne afgiver mere vand, når de påvirkes.

Placer om nødvendigt flere luftblandere eller ventilationsenheder forskellige steder rundt om i stalden og helst så lavt over kyllingerne som muligt.

Luk evt. for foderet for at minimere foderoptagelse og dermed næringsstofomsætningen og varmeudskillelsen. Der bør ikke lukkes for foderet i mere end højst 8 timer.

Om nødvendigt påbegyndes aflivning af kyllinger for at nedsætte belægningsgraden.

Fodermangel

Nedsæt kyllingernes aktivitet ved at dæmpe lyset.

Ring til foderleverandøren og få oplyst, hvornår der kan forventes foder.

Evt. restfoder kan fortyndes yderligere med hvede. I et begrænset tidsrum kan der fodres med 100 % hel hvede.

Brand

Ring 112 og oplys navn og adresse samt at der er brand i et kyllingehus. Brug fastnettelefon hvis det er muligt.

Følg beredskabets anvisninger der altid skal regnes for gældende i forhold til denne procedure.

Afbryd strømmen så ventilation og lys lukkes ned. Afbryd evt. hovedforsyningen til gas- og oliebrændere i stalden.

Aktiver evt. højtrykskøleanlæg.

Tilkald den praktiserende dyrlæge.

Efter anvisning fra beredskabet assisteres der ved aflivning / evakuering af dyr.

Kontakt slagteriet.

Ovenstående retningslinjer for hold af slagtekyllinger blev oprindeligt udarbejdet af Det Danske Fjerkræraad og på justitsministerens vegne godkendt den 22. juni 2010. Retningslinjerne er revideret af Landbrug og Fødevarer, og de reviderede retningslinjer er godkendt af Fødevarestyrelsen den 4. september 2014.

For Fødevarestyrelsen:

Charlotte Vilstrup

For Landbrug og Fødevarer:

Birthe Steenberg